

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Alueet ja kasvupalvelut -osasto
Johtava asiantuntija Hanna-Maria Urjankangas

Muistio
21.2.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN TOIMEENPANOSTA ANNETUSSA LAISSA TARKOITETTujen TUKIALUEIDEN MUUTTAMISESTA

Yleisperustelut

Valtioneuvosto on 16.6.2022 antanut alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 43 pykälän mukaisen asetuksen tukialueista. Pykälän mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II-tukialueiksi. Jako tapahtuu kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kunnan osien muodostamien alueiden perusteella. Alueita määrättäessä on otettu huomioon Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmä ja hallinnollisista rajoista riippumaton alueiden tunnistaminen sekä alueen asukkaiden työssäkäynti ja asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet.

Tukialueiden määrittelyn perustana on ollut Euroopan komission 29.4.2021 antama tiedonanto alueellisia valtiontukia koskevista suuntaviivoista (2021/ C 153/01, jäljempänä aluetuen suuntaviivat). Nyt annettavalla asetuksella näitä tukialueita muutettaisiin aluetuen suuntaviivojen sekä komission 30.5.2023 antaman, suuntaviivoja aluetukikartan väliarviointin osalta täsmentävän tiedonannon nojalla (C(2023) 3349 final). Aluetuen suuntaviivojen mukainen väliarviointi mahdollistaa tukialueiden muuttamisen tietyin reunaehdoin.

Alueellisten valtiontukien ensisijaisena tavoitteena on EU:n epäedullisessa asemassa olevien alueiden taloudellinen kehitys. Edistämällä ja helpottamalla tukialueiden kestävä kehitystä tuella edistetään EU:n koheesio politiikkaa, jolla pyritään vahvistamaan taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta vähentämällä alueiden välisen kehityksen tasoeroja.

Aluetuen myöntäminen on poikkeus perussopimuksen yleisestä valtiontukikiellosta. Tämän vuoksi Euroopan komissio katsoo, että EU27:n tukialueiden yhteenlasketun väestömäärän on oltava pienempi kuin ei-nimettyjen alueiden. Näin ollen koko EU:n alueella alueelliseen tukeen oikeutettujen alueiden väestökattavuus on 48 prosenttia. Suomen osalta väestökattavuus voi olla yhteensä 26,86 % väestöstä.

Euroopan komission käyttämä aluetuen suuntaviivojen tukialueluokitus poikkeaa Suomen käyttämästä luokituksesta. Euroopan komissio luokittelee tukialueet a- ja c-alueiksi seuraavasti:

- Ns. a-alueita ovat alueet, joiden BKT asukasta kohden ostovoimastandardina ilmaistuna on enintään 75 prosenttia EU27:n keskiarvosta
- Ns. c-alueiden väestökattavuus saadaan vähentämällä EU27:n tukikelpoisten a-alueiden väestömäärä koko enimmäisväestökattavuudesta. C-alueita on kahdenlaisia:

- a) Alueet, jotka täyttävät tietyt määritetyt edellytykset ja jotka jäsenvaltio voi sen vuoksi nimetä c-alueiksi ilman lisäperusteluja, jäljempänä 'ennalta määritellyt c-alueet';
- b) Alueet, jotka jäsenvaltio voi oman harkintansa mukaan nimetä c-alueiksi sillä edellytyksellä, että se osoittaa kyseisten alueiden täyttävän tietyt sosioekonomiset kriteerit, jäljempänä 'ennalta määrittelemättömät c-alueet'. Ennalta määrittelemättömien c-alueiden väestöpeitto saadaan, kun 48 prosentin kokonaisväestökattavuudesta vähennetään sekä a-alueiden että ennalta määriteltyjen c-alueiden väestöpeitto. Tämän väestöpeiton Euroopan komissio on jakanut aluetuen suuntaviivoissa esitetyn laskukaavan perusteella jäsenvaltioiden kesken.

Aluetuen suuntaviivojen perusteella Suomen I ja II tukialueita nimettäessä on noudatettu seuraavia periaatteita, joita ei väliarvioinnin yhteydessä esitetä muutettaviksi. Ensimmäiseen tukialueeseen kuuluisivat edelleen aluetuen suuntaviivojen mukaiset ennalta määritellyt c-alueet harvan asutuksen perusteella sekä ennalta määrittelemättömistä c-alueista ETA/EFTA ulkorajaperusteella esitettävät alueet. Toiseen tukialueeseen esitetään kuuluvaksi muut ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka nimettäisiin aluetuen suuntaviivojen BKT-kriteerin perusteella (vierekkäiset alueet, joilla on vähintään 50 000 asukasta ja jotka sijaitsevat sellaisilla NUTS 2-alueilla joiden osto-voima-korjattu BKT/as. on alle EU27 keskiarvon). Tukialueet määrittävät, millä alueilla yritysten investointihankkeisiin myöntämän aluetuen taso voi olla muuta maata korkeampi.

Väliarvioinnin perusteella Suomessa tukialueisiin tehtävät muutokset rajoittuvat enintään 50 prosenttiin Etelä- ja Länsi-Suomessa käytettävissä olevasta tukialueiden väestöpeitosta (ns. ennalta määrittelemättömät c-alueet) eli muutokset voivat koskea alueita joilla on enintään yhteensä 97 365 asukasta. Myös uusien tukialueiden tulee täyttää aluetuen suuntaviivojen kriteerit tullakseen nimetyiksi. Väliarvioinnin yhteydessä ei ole mahdollista muuttaa Itä- ja Pohjois-Suomen NUTS 2 -alueen (ns. ennalta määritetty c-alue) asemaa tukialueena I eikä kohdentaa alueen väestöpeittoa käytettäväksi muualla maassa.

Ennen asetuksen antamista aluetukikarttaan tehtävät muutokset on ilmoitettu virallisesti Euroopan komissiolle, joka on hyväksynyt aluetukikartan xx.xx.2024.

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä on määritelty ne kunnat, jotka esitetään sisällytettäväksi I ja II tukialueeseen. Tukialueiden tuen enimmäisintensiteetit määräytyvät Euroopan komission suuntaviivojen mukaan.

Tuen enimmäisintensiteetit

	Pieni yritys	Keski- suuri yritys	Suuri yritys
Ennalta määritellyt c-alueet (harva asutus) sekä ennalta määrittelemättömät c-alueet joilla maaraja ETA:n tai EFTA:n ulkopuolisen maan kanssa (I tukialue)	40	30	20
Muut ennalta määrittelemättömät c-alueet (II tukialue)	35	25	15

Tukialueilla käytössä olevista tuen enimmäisprosenttiosuuksista säädetään valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 (758/2021) annetun lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 (895/2021).

Hakemukseen, joka on tullut vireille ennen tämän asetuksen voimaantuloa, sovellettaisiin tämän asetuksen voimaan tullessa olleita säännöksiä.

Ennalta määritellyt c-alueet

Euroopan komission aluetuen suuntaviivoista antaman tiedonannon mukaan harvan asutuksen (alle 8 as/km²) perusteella ennalta määritellyksi c-alueeksi voidaan nimetä alueet, joiden kokonaisväestökattavuus on 23,34 %. Tällaisia ennalta määriteltyjä c-alueita ovat Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueen maakunnat Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa. Väliarvioinnin yhteydessä ennalta määritellyjä tukialueita ei ole mahdollista muuttaa eli nämä maakunnat olisivat myös jatkossa tukialuetta I.

Ennalta määrittelemättömät c-alueiden kriteerit

Ennalta määrittelemättömien c-alueiden väestökattavuus voi olla Suomessa 3,52 % väestöstä (194 790 asukasta). Nämä alueet ovat kansallisesti nimettävissä, kunhan aluetuen suuntaviivojen kriteerit täyttyvät. Väliarvioinnin perusteella tehtävät muutokset voivat koskea enintään 50 % ennalta määrittelemättömien c-alueiden väestöstä.

Nimeämisen perusteena voivat olla aluetuen suuntaviivojen mukaiset sosioekonomiset, maantieteelliset tai rakenteelliset ongelmat. Oikeudenmukaisen siirtymän alueita on myös mahdollista nimetä rakennemuutoskriteerin perusteella. Tarkemmat kriteerit ennalta määrittelemättömien c-alueiden osalta ovat seuraavat:

Arviointikriteeri 1:

Vierekkäiset alueet, joilla on vähintään 50 000 as. Näiden on sijaittava sellaisilla NUTS 2 tai NUTS 3-alueilla joiden

- (i) BKT asukasta kohti on alle EU27:n keskiarvon tai vastaa sitä, tai
- (ii) työttömyysaste on vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta

Arviointikriteeri 2:

NUTS 3 –alueet joiden as. luku on alle 100 000 ja joiden

- (i) BKT asukasta kohti on alle EU27:n keskiarvon tai vastaa sitä, tai
- (ii) työttömyysaste on vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta

Arviointikriteeri 3:

Saaret tai vierekkäiset alueet, joille on ominaista samanlainen maantieteellinen eristyneisyys (esimerkiksi niemimaat ja vuoristoalueet) ja joiden

- (i) BKT asukasta kohti on alle EU27:n keskiarvon tai vastaa sitä, tai
- (ii) työttömyysaste on vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta tai
- (iii) asukasmäärä on alle 5 000

Arviointikriteeri 4:

NUTS 3 –alueet tai NUTS 3 –alueiden osat, jotka muodostavat vierekkäisiä alueita, jotka ovat a-alueen vieressä tai jotka jakavat maarajan ETA:n tai Euroopan vapaakaup-
paliiton (EFTA) ulkopuolisen maan kanssa.

Arviointikriteeri 5:

Vierekkäiset alueet, joilla on vähintään 25 000 asukasta ja jotka ovat vakavan suhteellisen taantumien kohteena, edellyttäen, että kyseiset alueet eivät sijaitse NUTS 3 -alueilla tai vierekkäisillä alueilla, jotka täyttävät edellytykset tulla nimetyiksi ennalta määritellyiksi alueiksi tai jotka voidaan nimetä arviointikriteerien 1–4 mukaisesti.

Tämän kriteerin perusteella voidaan nimetä myös alueita, jotka on nimetty oikeudenmukaisen siirtymän rahaston tuensaajiksi komission hyväksymässä jäsenvaltion oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa.

Väliarvioinnin perusteella esitettävät muutokset ennalta määrittelemättömiin c-alueisiin

Väliarvioinnissa on tukialueiden tarkastelussa lähdetty liikkeelle aluetuen suuntaviivojen kriteereistä ja reunaehdoista eli tarkasteltu suuralueittain, maakunnittain sekä seutukunnittain sekä tarvittaessa myös tarkemmalla alueella bruttokansantuotetta ja työttömyysastetta. Lisäksi on tarkasteltu myös muita suuntaviivojen kriteereitä eli rakennemuutostilannetta, saaria ja maantieteellisesti eristyneitä alueita sekä ulkoraja-alueita (maaraja ETA:n tai EFTA:n ulkopuolisen maan kanssa). Näiden lisäksi arvioinnissa on käytetty laajempaa aluetalouden tarkastelua. Esitys perustuu kokonaisarviointiin ja siinä on painotettu aluetalouden ja talouden rakennemuutoksen näkökulmaa.

Edellä mainittujen arviointikriteerien ja väliarvioinnin yhteydessä tuoreimpien tilastotietojen perusteella tehdyn kokonaisarvion ml. laajempi aluetalouden tarkastelu perusteella esitettäisiin ennalta määrittelemättömiä c-alueita muutettavaksi siten, että maantieteellisesti yhtenäisestä Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin ulottuvasta tukialueesta poistettaisiin Päijät-Hämeestä Hartolan, Sysmän, Padasjoen ja Heinolan kunnat, Etelä-Pohjanmaalta Kuusiokuntien ja Järvi-seudun seutukunnat sekä Pirkanmaalta Juupajoen kunta.

Näistä kunnista vapautuva väestöpeitto käytettäisiin Kotkan, Haminan ja Pyhtään kuntien nimeämiseksi tukialueeseen I.

Nimeämisellä tuettaisiin koko Kotka-Haminan seutukunnan elpymistä äkillisestä rakennemuutostilanteesta sekä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista raja-alueen seutukunnalle. Seutukunnan kunnista Miehikkälä ja Virolahti ovat olleet tukialueita jo aiemmin.

Väliarvioinnin perusteella esitetyt muutokset edellyttävät tukialueiden nimeämisen yhteydessä vuonna 2022 käyttämättä jääneen 8 074 asukkaan väestökattavuusmarginaalin käyttöönottoa.

Ennalta määrittelemättömät c-alueet väliarvioinnin jälkeen

Maantieteellisesti yhtenäisenä alueena Keski-Suomesta Jämsän, Joutsan, Keuruun ja Saarijärvi-Viitasaaren seutukunnat sekä Pirkanmaalta Tampereen seutukunnasta Kuhmoinen ja Ylä-Pirkanmaan seutukunnasta Mänttä-Vilppula

- Alue nimettäisiin edelleen aluetuen suuntaviivojen BKT-kriteerin perusteella (vierekkäiset alueet, joilla on vähintään 50 000 asukasta ja jotka sijaitsevat sellaisilla NUTS 2 –alueilla joiden ostovoimakorjattu BKT/as. on alle EU27 keskiarvon¹)

Kymenlaaksosta Kotka-Haminan seutukunta

- Koko seutukunta nimettäisiin ETA-/EFTA –ulkorajakriteerin perusteella

Etelä-Karjalan maakunnasta Imatran seutukunta

- Alue on nimetty ETA-/EFTA –ulkorajakriteerin perusteella

Esitettävien ennalta määrittelemättömien c-alueiden väestöpeitto on 194 595 asukasta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Pykälässä on mainittu ne kunnat, jotka kuuluvat alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 43 pykälässä tarkoitettuun ensimmäiseen tukialueeseen. Tukialueeseen esitetään nimettäväksi kaikki Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueen kunnat suuralueen harvan asutuksen perusteella sekä ennalta määrittelemättömät c-alueet jotka jakavat maarajan ETA:n tai Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) ulkopuolisen valtion kanssa. Näitä kuntia ovat Etelä-Karjalan maakunnassa Imatra, Parikkala, Rautjärvi ja Ruokolahti sekä Kymenlaakson maakunnasta Kotka, Hamina, Pyhtää, Miehikkälä ja Virolahti.

2 § Pykälässä on mainittu ne kunnat jotka kuuluvat alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 43 pykälässä tarkoitettuun toiseen tukialueeseen. Tukialueeseen esitetään nimettäväksi aluetuen suuntaviivojen BKT-kriteerin perusteella Keski-Suomen maakunnasta Jämsä, Joutsa, Luhanka, Keuruu, Multia, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi ja Viitasaari sekä Pirkanmaan maakunnasta Kuhmoinen ja Mänttä-Vilppula.

---

¹ Lähde: Eurostat

3 § Pykälässä on säädetty voimaantulosta ja voimassaoloajasta, joka säilyy ennallaan eli asetus on voimassa 31.12.2027 asti.

Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Alueellisten valtiontukien ensisijaisena tavoitteena on EU:n epäedullisessa asemassa olevien alueiden taloudellinen kehitys. Edistämällä ja helpottamalla tukialueiden kestävää kehitystä tuella edistetään EU:n koheesio politiikkaa, jolla pyritään vahvistamaan taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta vähentämällä alueiden välisen kehityksen tasoeroja.

Suomessa esitettyjen tukialueiden korkeamman tuki-intensiteetin kautta pyritään taasaamaan alueiden kehittyneisyseroja sekä tukemaan tukialueisiin I ja II kuuluvien kuntien positiivista kehitystä.

Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla 21.2.–8.3.2024. [Lausuntopalvelu.fi:ssä](https://www.lausuntopalvelu.fi). Lausunnot pyydettiin maakuntien liitoilta, Alajärven, Evijärven, Lappajärven, Soinin, Vimpelin, Alavuden, Kuortaneen, Ähtärin, Hartolan, Heinolan, Sysmän, Padasjoen ja Juupajoen kunnilta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, valtiovarainministeriöltä sekä Finnvera Oyj:ltä.

Lausuntoja tuli yhteensä x. Lausuntoja on tullut seuraavilta tahoilta: x

Lausuntojen yhteenveto

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa xx.xx.2024.